

به نام خداوند جان و خرد

معماری در ایران

مؤلفان

محمد بهزاد پور

سحر بابایان

تهران

۱۳۹۴

انتشارات ساکو

سرشناسه : بهزادپور، محمد، ۱۳۶۷-
 عنوان و نام پدیدآور : معماری در ایران / مؤلفان محمد بهزادپور، سحر بابایان.
 مشخصات نشر : تهران: ساکو، ۱۳۹۴
 مشخصات ظاهری : ۱۳۶ ص.: مصور.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۷۰-۹۷-۴
 وضعیت فهرست‌نویسی : فیبا
 یادداشت : کتابنامه: ص. ۱۳۵.
 موضوع : معماری اسلامی - ایران
 موضوع : معماری اسلامی - ایران - راهنمای آموزشی (عالی)
 شناسه افزوده : بابایان، سحر، ۱۳۶۴-
 رده‌بندی کتبی : ۱۳۹۴ م ۹۱۵ ب / NA۱۴۸۰
 رده‌بندی دیوپی : ۷۲۰.۹۵۵
 شماره کتابشناسی ملی : ۴۰۴۸۷۵

تلفن مرکز پخش: ۰۶۶۵۹۴۵۲۲-۰۶۶۵۷۲۶۹۲-۰۲۱

www.nashresaco.ir

انتشارات ساکو

نام کتاب : معماری در ایران
 مؤلفان : محمد بهزادپور و سحر بابایان
 ناشر : ساکو
 با همکاری : مرکز علمی - کاربردی علوم و فنون قزوین
 واژه‌نگار : انتشارات ساکو
 طرح جلد : انتشارات ساکو
 لیتوگرافی : طاووس رایانه
 چاپخانه : اصلانی
 سال نشر : ۱۳۹۴
 نوبت چاپ : اول
 شمارگان : ۱۰۰
 قیمت : ۹۵۰۰ تومان

ISBN : 978-600-7270-97-4

۹۷۸-۶۰۰-۷۲۷۰-۹۷-۴ :

شابک

«مسئولیت مطالب کتاب به عهده مؤلف و حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به انتشارات ساکو است.»
 اخطار! هرگونه کپی و تکثیر از نظر شرعی و قانونی مجاز نمی‌باشد و پیگرد قانونی دارد.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه	عنوان	صفحه
پیشگفتار	۴	باغ	۴۸
فصل ۱: معماری اسلامی و اصول ترکیب‌بندی در آن		فصل ۳: مفاهیم و تعاریف معماری اسلامی و حوزه معماری اسلامی ایران	
معماری اسلامی	۶	اصول معماری ایرانی	۵۶
معماری جهان اسلام	۸	درون‌گرایی	۵۶
گستره مکانی	۹	پرهیز از بیهودگی	۵۷
گستره زمانی	۹	مردم‌واری (محوری)	۵۸
اصول ترکیب‌بندی معماری اسلامی	۹	خودبستگی	۵۹
فصل ۲: نحوه شکل‌گیری معماری در ایران و ارتباط آن با معماری قبل از اسلام		نیارش	۵۹
تاریخچه معماری ایران	۱۲	خصوصیات معماری درون‌گرا	۵۹
ایران یاستان	۱۲	فصل ۴: نقاشی، تزئینات چوبی، گچ‌بری، آهک‌بری، کاشی‌کاری	
پیش از پارسی	۱۲	هنر و معماری	۶۲
شیوه پارسی	۱۲	هنر و معماری ماقبل تاریخ	۶۳
شیوه پارتی	۱۴	هنر و معماری ایران	۶۳
ایران بعد از اسلام	۱۶	هنر و معماری در قرن‌های اولیه بعد از اسلام	۷۰
شیوه خراسانی	۱۶	فصل ۵: پی، تاق، تویزه، خریای چوبی، شال‌بندی	
شیوه رازی	۱۷	شال‌بندی	۹۶
شیوه آذری	۱۷	انواع پی در معماری مدرن	۹۶
شیوه اصفهانی	۱۸	انواع پی در معماری سنتی ایران	۹۸
معماری دوره‌های کهن	۲۲	روش‌های سستی کم‌آرد: بتن فشاری و کشش در	
بررسی ورودی در دوره‌های مختلف	۲۲	سقف‌های تیرپوش	۹۹
کاربری بناها	۲۳	سقف‌های تیرپوش	۱۰۰
مسجد	۲۳	عملکرد سازه‌های المان‌های معماری	۱۰۴
مدارس	۲۵	تزئینات معماری (مقرنس‌ها، کاربندی‌ها و...)	۱۱۱
کاخ‌ها	۲۶	معرفی سازه‌های مورد بررسی	۱۱۱
کاروانسراها	۲۷	کاربندی	۱۱۴
حمام	۳۲	تعریف هندسی گنبد	۱۱۸
قلعه	۳۹	پیوست	۱۲۵
آب‌انبار	۴۰	منابع و مأخذ	۱۳۵
بازار	۴۶		

پیشگفتار

درباره آشنایی با هنر و معماری ایران و جهان تاکنون کتاب‌های متعددی نوشته شده است و دانش‌پژوهان از آن استفاده نموده‌اند. در مجموعه حاضر به صورت تخصصی به موضوع معماری اسلامی پرداخته‌ایم.

در این مجموعه تاریخچه معماری ایران با توجه به اهمیت هنرهای نقاشی، گچ‌بری، کاشی‌کاری به صورت جداگانه بیان شده است و بناها از لحاظ شناسایی کالبد کلی آن (تاق و پی و...) و تزئینات معماری (مقرنس‌ها و کاربردی) مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

شناسایی معماری و بالخصوص معماری اسلامی برای دانشجویان این رشته از الزامات و رعا... های اصلی رشته معماری می‌باشد. امید است این کتاب راهگشا و مورد ستفاد... و دانشجوین این رشته قرار بگیرد.

ضمن احترام و ادب نسبت به تمامی اساتید گرانقدری که در طول دوران تحصیل از مکتب ایشان سبب... نمودیم، از جناب آقای دکتر بابایی مدیریت محترم دانشگاه علمی و کاربردی علوم و فنون قزوین، به سبب اهتمام در چاپ این اثر صمیمانه تشکر و قدردانی می‌نمایم.

از همه همکاران و اساتید گرانقدر استدعا داریم که برای چاپ بهتر کتاب، ما را از نظرات و پیشنهادات سازنده خود بهره‌مند سازند.

دکتر محمد بهزادپور mohammad.bahadpour@gmail.com

مهندس سحر بابایان sahar.babayan@yahoo.com

پاییز ۱۳۹۴